

Ringdisaini audit

Strateegiline tööriist
ringettevõtluse arendamiseks

Ringdisaini audit

Strateegiline tööriist
ringettevõtluse arendamiseks

Sisukord

7	Sissejuhatus
8	Miks Ringdisaini audit?
9	Mis see on? Kellele see on mõeldud?
10	Tulemused
11	Ringdisaini audit – kuidas?
12	1. FAAS. Ettevalmistavad tegevused
13	2. FAAS. Hinnangud
14	A. Organisatsiooni disainivõimekuse hinnang
17	B. Ringdisaini hindamine
20	3. FAAS. Tulemuste aruanne
22	Audiitor
23	Konfidentsiaalsus
23	Järelsõna
24	Lisa 1. Taustteabe loetelu
25	Lisa 2. Võimekuse hindamise näidis
28	Lisa 3. Ringdisaini hindamise näidis

Käsiraamat on koostatud ringdisaini auditi metodoloogiaga tutvumiseks.

Sissejuhatus

Ringdisaini ja ökoinnovatsiooni tulemuslikkuse parandamiseks peab organisatsioonidel olema selge arusaam nii nende praegusest kui ka potentsiaalsest innovatsiooni- ja disainivõimekusest, aga ka sobivatest ringdisaini strateegiatest ja praktikatest. Kuigi ringdisain peaks kuuluma organisatsiooni üldisesse disainiprotsessi ja äristrateegiasse, et hoida ja parandada selle tooteid ja teenuseid, ei ole seda ikka veel võimalik traditsiooniliste meetoditega kergesti mõõta ja juhtida. Seetõttu on ringdisaini protsessi parendamiseks vajalik süsteemne hindamine.

Ei ole olemas auditi korraldamise universaalseid standardeid, mis hõlmaks erinevaid ringdisaini aspekte organisatsioonis. Käsitlev ringdisaini auditi metodoloogia tugineb Eesti Disainikeskuse ja Jätkusuutliku Disaini Labori teadmistele ja varasematele sarnastele kogemustele, mis on saadud ettevõtete koolitamisel disaini tugiprogrammides¹. Lisateave pärineb muudest ringdisaini suunistest. Näiteks tugineb ringdisaini hindamise meetod suuresti Cambridge'i ülikooli välja töötatud Circular Economy Toolkiti (ringmajanduse vahendid) elementidele².

¹ Ringdisaini projektid Jätkusuutliku Disaini Laboris (EKA) (vaata ka <http://www.artun.ee/en/research-anddevelopment/innolabs/news/>) Eesti Disainikeskuse strateegilise disaini tugiprogramm Disainibuldooser (vt [https://disainikeskus.ee/et, http://www.designforeurope.eu/case-study/design-bulldozer](https://disainikeskus.ee/et/http://www.designforeurope.eu/case-study/design-bulldozer))

² Vaata ka <http://circulareconomytoolkit.org/>

Ringsaini audit on mõeldud väikes-tele ja keskmise suurusega organisatsioonidele. Auditi peaks läbi viima audiitor (ettevõtte väline konsultant või disainijuht), kes peab järgima soovitatavaid hindamise etappe, et saada usaldusväärne, kontrollitud ja integreeritud ülevaade, mis hõlmab asjakohased aspektid ja annab aruandena vormistatud selged soovitusel.

Auditi soovitusel aitavad organisatsioonidel luua aluse, millele tuginedes saab edasi liikuda toote ja ettevõtte arendamisega. Edasise arengu edendamiseks sobib rakendada ringsaini sprinti.

Ringdisaini auditi meetodika on välja töötatud Eesti Kunstiakadeemia Jätkusuutliku Disaini Labori poolt projekti „EcoDesign Circle: EcoDesign innovatsiooni vedajana Läänemere regioonis“ osana, mida on osaliselt rahastanud Euroopa Liidu Läänemere piirkonna riikidevaheline (European Union Interreg Baltic Sea Region) programm. Projekti eesmärk on suurendada teadlikust ringdisainist selle piirkonna väikestes ja keskmise suurusega organisatsioonides, disainiga tegelevates organisatsioonides ja disainerite hulgas.

Miks Ringdisaini audit?

Kõik organisatsiooni süsteemid peavad toetama innovatsiooni ja disaini. Ettevõtete juhid vajavad sageli välist abi ja vahendeid, et auditeerida oma organisatsiooni innovatsioonivõimekust ja välja selgitada sobivad ringdisaini kontseptsioonid.

Ringdisaini audit aitab:

- Organisatsioonil välja selgitada enda disainivõimekus ja -jõudlus. Audit annab teavet, mida on organisatsioonil vaja, et integreerida jätkusuutlikkuse, disaini ja ringmajandusega seotud parendused oma äristrateegiasse ja tootearendusprotsessidesse.
- Organisatsioonil mõista ringdisaini kontseptsiooni ja välja selgitada võimalikud ringdisaini võimalused/lähenedemised, mida on võimalik võtta aluseks edasises toodete/teenuste arendusprotsessis.

“ Hindamine on kiire ja sellest on palju kasu ka nii ringmajanduse kui ringdisaini kontseptsiooni selgitamisel, annab võimaluse vaadelda seda organisatsiooni perspektiivist ning levitada seda teadmist töötajate seas.

Mis see on? Kellele see on mõeldud?

Ringdisaini auditi eesmärgiks on hinnata organisatsioonide disainivõimekust ja võimalikke disaini lähenemisi, et integreerida disaini ja ringmajandusega seotud aspektid nende tootearenduse protsessi.

Ringdisaini audit on diagnostikavahend, et:

1. Hinnata ja kaardistada organisatsiooni olemasolev strateegia, struktuur, protsessid ja asjaomased disaini juhtimise aspektid, et oleks võimalik välja selgitada organisatsiooni suurimad vajadused, võimalikud nõrkused ja tugevused.
2. Välja selgitada ringdisaini seisukohast lähtuvad võimalused ja võimalikud disaini lähenemisiisid organisatsiooni toodete ja teenuste arendamisel.

Audit on etapiviisiline hindamise ja analüüsimise protsess, mille lõpus tehakse soovitud disainivõimekuse ja võimalike disaini lähenemisiiside parandamiseks liikumisel ringmajanduse mudeli poole. See aitab mõista organisatsiooni parendamise võimalusi ja selle veel avastamata potentsiaali, olgu selleks ringdisain, ringmajanduse ärimudelid või uute jätkusuutlike toodete/teenuste arendamine.

Ringdisaini audit:

- Saab aidata iga ettevõtet või organisatsiooni selle praeguse disainivõimekuse, strateegia, praktika ja tootearenduse analüüsimisel.
 - Sobib eelkõige väikestele ja keskmise suurusega organisatsioonidele, sest neil puuduvad sageli teadmised ja vahendid ökoinnovatsioonile spetsialiseerumiseks ja sobivate ringdisaini lahenduste leidmiseks.
 - Sobib paremini juba eksisteerivatele organisatsioonidele, sest metodoloogia keskendub olemasolevate disainijuhtimise praktikate, samuti olemasolevate toodete ja teenuste hindamisele.
- ## Parimate tulemuste saavutamiseks peab organisatsioonil olema:
- Tõsine soov ja motivatsioon tegeleda ökoinnovatsiooniga ja parandada oma toodete või teenuste keskkonnamõju.
 - Vähemalt minimaalne võimekus, seosmine organisatsioon ja ressursid, mis võimaldavad organisatsioonil ringdisaini projekti ellu viia.

Tulemused

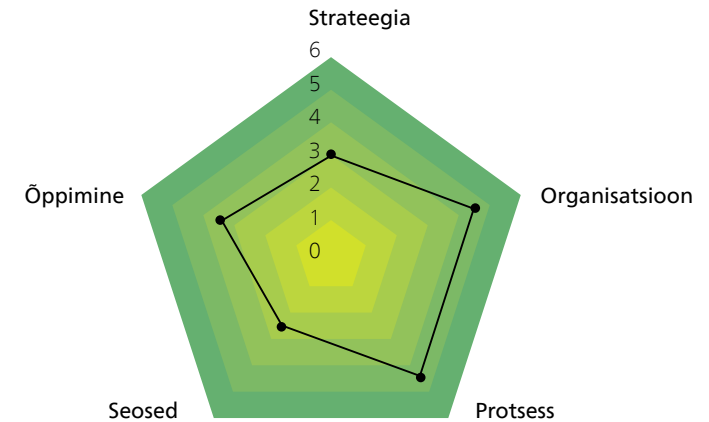
Auditist saadav kasu on järgmine:

- Auditi käigus vaadatakse läbi organisatsiooni olemasolev disainistrateegia ja praktikad. Organisatsiooniväline konsultant saab anda nõu alternatiivsete ja täiendavate abinõude ja tehnikate kohta, mida organisatsioon saab rakendada oma innovatsiooni ja disainivõimekuse parandamiseks ja maksimeerimiseks.
- Auditi tulemused aitavad tõsta organisatsiooni disainivõimekust ning selgitada välja organisatsiooni ringmajandusel põhineva ringdisaini võimalused.

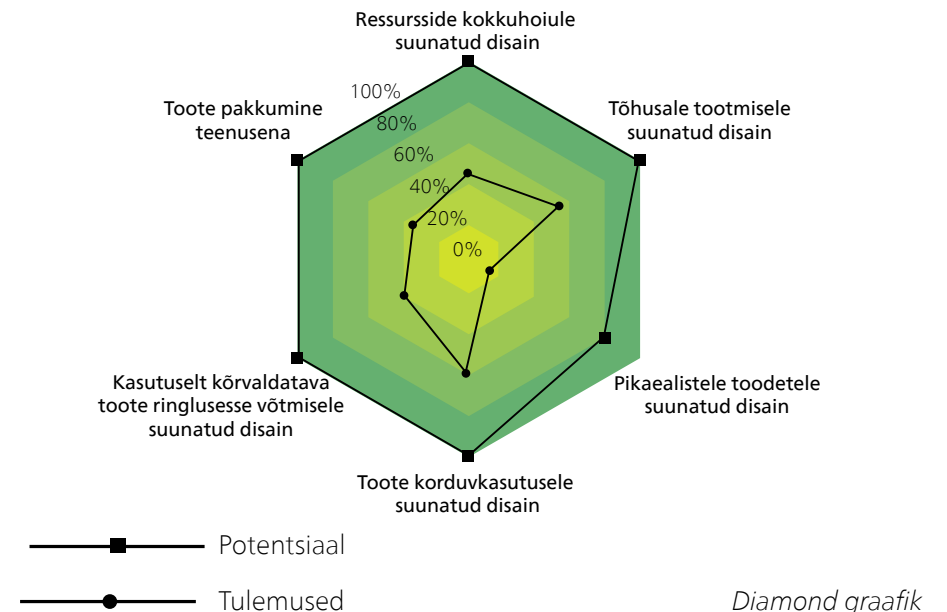
Ringdisaini auditi tulemused esitatakse organisatsioonile dokumenteeritud aruandena. Tulemusi on võimalik esitada ka visuaalselt (diamond graafik), mis võimaldab näidata, millest organisatsioonil on puudus ning mis vajab parandamist.

Aruanne loob aluse hindamaks iga organisatsiooni ringlust puudutava parenduse ärilist potentsiaali.

Organisatsiooni võimekuse hindamise tulemused:

Ringdisaini hindamise tulemused:

Diamond graafik

Ringdisaini audit – kuidas?

Ringdisaini auditi tehnikad ja täpsem lähenemisviis võivad olla erinevad, sõltudes organisatsiooni eripäradest, selle suurusel, tegevusvaldkondadest ning üldisest eesmärgist ja auditi vajadustest.

Ringdisaini audit koosneb kolmest faasist:

1. Ettevalmistavad tegevused
2. Hinnangud
 - 2.1. Disainivõimekuse hinnang
 - 2.2. Ringdisaini hinnang
3. Aruanne

Tavapäraselt on audit kombinatsioon lühikesest ettevõtte külastusest, intervjuu(de)st (disainivõimekuse hindamine) ja töötuba (ringdisaini hindamine). Auditi peamine fookus ja ulatus lepitakse kokku auditeeritava organisatsiooniga enne auditi läbiviimist ning üldjuhul kulub

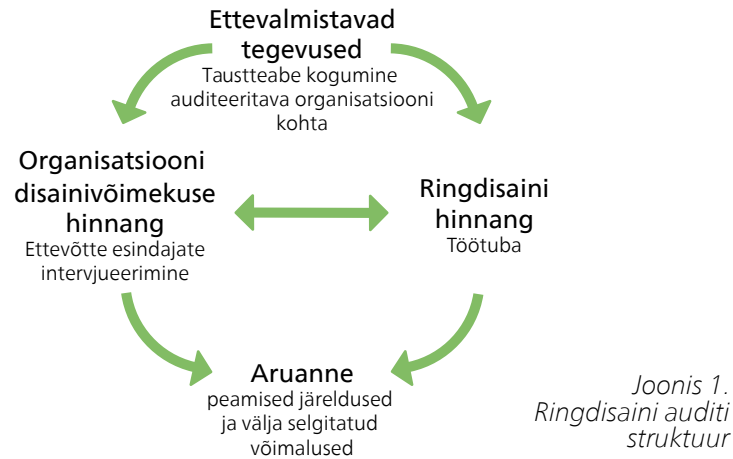
keskmiselt viis päeva, et määrata auditi ulatus, viia läbi hindamised ning koostada aruande projekt.

1. FAAS. Ettevalmistavad tegevused

Eesmärgiks on:

1. koguda põhiaandmeid auditeeritava organisatsiooni ja selle tegevuste (sh tooted ja teenused, finantstulemused ja organisatsiooni struktuur) ning lisateavet disainijuhtimise, konkurentsiseisundi, tarnijate ja kliendisuhete kohta.
2. koostada auditi plaan (ajakava, seotud töötajad, logistika, koosolekud/töötoa kokkulepped), mis lepitakse kokku auditeeritava organisatsiooniga.

“ Eeltöö tegemise ajal peab audiitor tutvuma sektorispetsiifiliste arengute ja asjakohaste ringdisaini võimalustega. Korralik ettevalmistus aitab audiitoril valida auditi eesmärkide saavutamiseks kõige sobivama lähenemise.

Asjaomane taustteave aitab:

- Mõista organisatsiooni, selle võimalusi ja piiranguid seoses ringdisainiga.
- Paremini välja selgitada auditi protsess ja ette valmistada hinnangu läbiviimine (nt välja töötada ja kohendada küsimustik ja ette valmistada töötuba).

Taustteavet saab koguda küsimustiku abil (vt Lisa 1 lk 24). Selle küsimustiku võib saata asjaomastele organisatsiooni töötajatele täitmiseks.

2. FAAS. Hinnangud

Põhiandmed kogutakse ja analüüsitakse kahe eraldi hinnanguna:

1. Organisatsiooni disainivõimekuse hinnang

2. Ringdisaini võimaluste hinnang

Ringdisaini auditi tulemused esitatakse organisatsioonile dokumenteeritud aruandena. Tulemusi on võimalik esitada ka visuaalselt

(diamond graafik lk 12), mis võimaldab näidata, millest organisatsioonil on puudus ning mis vajab parandamist.

Aruanne loob aluse hindamiseks iga organisatsiooni ringlust puudutava parenduse äriilist potentsiaali.

A. Organisatsiooni disainivõimekuse hinnang

Võimekuse hindamise eesmärgiks on välja selgitada organisatsiooni ringdisaini võimekus¹, ehk selgitada välja praegused disaini juhtimise protsessid ja praktikad, organisatsiooni tugevad ja nõrgad küljed ning viisid, kuidas parandada toodete / teenuste disaini praktikat kogu organisatsioonis.

Selle hindamise käigus analüüsitakse mitmeid tegureid või dimensioone², mis kujundavad

¹ Disainivõimekus defineeritakse organisatsiooni võimekusena koguda, ühendada ja rakendada disainilaseid teadmisi. Ringdisain on organisatsiooni üldise disaini- ja äristrateegia lahutamatu osa.

² Innovatsiooni ja disainivõimekuse hindamine tugineb nn innovatsiooni teemandi mudelile, mille pakkusid välja Tidd, Bessant ja Pavitt (Managing Innovation. 3rd ed. John Wiley & sons, Ltd, 2005), mida kasutatakse laialdaselt organisatsioonide innovatsiooni ja tootearenduse võimekuse hindamiseks.

organisatsiooni innovatsiooni ja ringdisaini võimekuse.

Strateegia

Hindamise käigus uuritakse:

- Kas organisatsioonis on kehtestatud strateegia ja hästi juhitud strateegilise planeerimise protsess, mis toetavad ringdisaini.

- Kas innovatsioon ja disain on tunnustatud kogu organisatsiooni poolt.

- Kas organisatsioonis on kehtestatud mehhanismid, mis aitavad tõhusalt ellu viia organisatsiooni strateegiat ja toetavad selle väärtusi.

Organisatsioon

Hindamise käigus uuritakse:

- Kas organisatsiooni struktuur aitab kaasa innovatsioonile ja disainile, mitte ei pidurda neid.

- Kas juhtkond on kehtestanud süsteemi, mis ergutab töötajaid uusi ideid pakkuma.

- Kas disainiprotsessi rollid ja vastutused on selgelt määratud.

Protsess

Hindamise käigus uuritakse organisatsiooni tootearenduse protsesside olemas-olu, robustsust ja paindlikkust. Peale selle uuritakse hindamise käigus organisatsiooni suutlikkust juhtida oma sisemisi tootedisaini protsesse.

Seosed

Hindamise käigus uuritakse organisatsiooni võimekust teha koostööd ja luua suhteid organisatsiooniväliste isikutega (nt kliendid, tarnijad, teadusasutused,

konsultandid, äripartnerid jne). Elkkõige uuritakse nende sidemete potentsiaali pakkuda organisatsioonile teadmisi/teavet. Tihe koostöö võimalike partneritega on eriti oluline edukate ringärjumodelite rakendamisel.

Õppimine

Hindamisel:

- Püütakse mõõta organisatsiooni pühendumust oma töötajate koolitamisel ja arendamisel.

- Uuritakse organisatsiooni suutlikkust koguda teadmisi/teavet oma sidemete kaudu ja muude väliste tegurite (nt õiguslik, majanduslik, sotsiaalkultuuriline, tehnoloogia areng) mõjul, mis võivad mõjutada organisatsiooni tegevust.

- Vaadeldakse organisatsiooni võimekust õppida edust ja ebaedust.

- Uuritakse ettevõtte võimet jagada neid saadud teadmisi kogu organisatsiooniga.

Kõiki eespool mainitud dimensioone mõõdetakse küsimuste kogumiga, et hinnata organisatsiooni võimekust vastavas valdkonnas (vaadake ka Lisa 2. Võimekuse hindamise näidis, lk 25).

Hindamiseks vajalik teave kogutakse ettevalmistavate tegevuste etapis ning organisatsiooni tippjuhi või teiste oluliste inimestega peetavate lühiintervjuude (1-3 h) ajal.

“ Audiitor võib kasutada ka muid raamistikke või mudeleid, et hinnata organisatsiooni uuenduslikkust ja (öko/ring)disainivõimekust.

“ Audiitor peab igale küsimusele määrama punktid, et oleks võimalik leida iga dimensiooni puhul selle tulemuslikkuse tase. See aitab selgeks teha organisatsiooni uuenduslikkuse ja (öko/ring)disaini juhtimise üldise profiili.

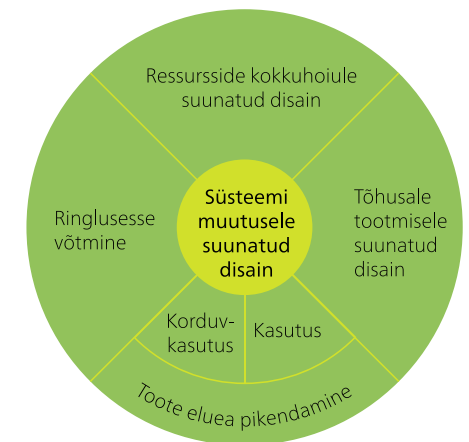
“ Audiitori valida on intervjuu tulemuste dokumenteerimise meetod, tuginedes oma kogemusele. On soovitatav koostada teemade / küsimuste kontrollnimekiri või konkreetsetest küsimustest koosnev küsimustik (asjakohane auditeeritavale organisatsioonile), mida saab kasutada intervjuude alusena. See aitab süsteemsemalt

hinnata organisatsiooni tulemuslikkuse taset (ja määrata punktid hindamise mallis sisalduvatele küsimustele) iga hinnatava dimensiooni puhul. Soovitav on kokku võtta hindamise tulemus iga küsimuse juures lühimärkuse või järelausega. See aitab hiljem auditiaruannet koostada.

B. Ringdisaini hindamine

Ringdisaini hindamise eesmärgiks on välja selgitada auditeeritud organisatsiooni toodete/teenuste ja ärimudeli parendamise võimalused või lähenemised vastavalt ringmajanduse põhimõtetele.

Ringdisaini hindamine põhineb *Ecodesign Strategy Wheel* kontseptsioonil, mida on kohandatud ringmajanduse tarbeks. See kirjeldab ringdisaini lähenemiste valikut, mida organisatsioon saab kasutada oma toodete ja ärimudelite arendamiseks. Ringdisaini lähenemised on esitatud toote elutsükliga etappidega seotud kategooriatena alates toote disainist, mille puhul arvestatakse materjali või ressursside kokkuhoiu küsimustega, ning millele järgnevad tavalised toote elutsükli põhinevad etapid – tootmine, toote kasutamine ja toote kasutuselt kõrvaldamine.

Joonis 2.
Ringdisaini võimalused

Peale selle kuulub hindamisele süsteemi muutmisele suunatud disain (täpsemalt: Toode kui teenuse mudel, vt Joonis 2 lk 17 ja Tabel 1 lk 19).

Ringdisaini hindamine viiakse läbi kolmetunnise töötoana.

“ On tähtis, et kõik tootearendusega seotud võtme-töötajad osaleksid töötoas.

Tavaliselt arutatakse töötoas järgmisi küsimusi:

- Sissejuhatus ringmajandusse
- Ringdisaini lähenemiste/võimaluste ja seotud ringärismudelite ülevaade
- Põhjalik võimaluste arutelu ja nende potentsiaali hindamine organisatsiooni seisukohalt (tuginedes varasemale hindamise küsimustikule)
- Kokkuvõtte ja järgmised sammud

Audiitor suunab arutelu ja hindamist, lähtudes ringdisaini hindamise kontrollküsimustikust, mis järgib ringdisaini lähenemisi (vt Tabel 1 lk 19 ja Lisa 3 lk 28). Küsimustik on loetelu asjadest, mis toetavad organisatsiooni potentsiaali analüüsimist ja hindamist erinevate ringdisaini meetodite rakendamisel. Hindamise käigus selguvad potentsiaalsed parendamist vajavad valdkonnad,

mis puudutavad toote ringdisaini ja seotud ärivõimalusi.

Audiitor täidab ringdisaini hindamise küsimustiku töötoas osalejatega peetavate arutelude alusel. Iga ringdisaini võimaluse/lähenemise kategooriat hinnatakse skaalal (väiksemalt suuremale), märkides x ühte viiest positsioonist. Tulemused esitatakse ringluse võimaluse kasutamise protsendina, mis sõltub subjektiivselt osalejate arvamusest. 0% tähendab, et ei esine ühtegi ringluse võimalust või neid ei ole senini rakendatud ning 100% tähendab, et kõik ringluse võimalused on ära kasutatud.

Audiitor koostab kokkuvõtte, tuginedes arutelu ja hindamise tulemustele, mis esitatakse auditi aruandes.

Tabel 1 >
Ringdisaini meetodite kategooriad

Toote meterjali ja koostisega seotud disain	Toote tootmine	Toote eluea pikendamine		Toote/materjali taaskasutus	Süsteemi muutusele suunatud diain
Ressursside kokkuhoiule suunatud disain	Tõhusale tootmisele suunatud disain	Toote pika-ealisusele suunatud disain	Toote korduvkasutusele suunatud disain	Toote ringlussevõtu lõpetamisele suunatud disain	Toote pakkumine teenusena
Vähendatud ja optimeeritud materjalid tootes.	Taastuenergia kasutamine. Energiatõhusus. Tootmisjäätmetele ja kõrvaltoodetele rakenduse leidmine. Jäätmete tekkimise ärahoidmine ja minimeerimine.	Toote ajakohastamise ja kohandamise võimalus, nt modulaarsus, standardiseeritud komponendid, kliendile sobitamine jms. Toote kasutamisel selle vastupidavuse tagamiseks lihtne hooldamine ja remont. Toote vastupidavus.	Disain, mis võimaldab toodet kergesti korduvkasutuseks parandada ja renoveerida. Toodete disain, mis võimaldab neid korduvkasutada sellisena nagu nad on.	Disain, mis võimaldab toote selle kasutusest kõrvaldamisel koguda ja vedada. Toodete disain, mis võimaldab neid kasutusest kõrvaldamisel lahti monteerida materjalide uuesti kasutamiseks.	Toote rentimine – toote kättesaadavuse võimaldamine. Teenuseühiku eest tasumine – toote pakkumine teenusena.

3. FAAS. Tulemuste aruanne

Ringdisaini auditi tulemused esitatakse organisatsioonile kirjaliku aruandena. Ettevõtte juhile või juhtidele esitatakse kõigepealt auditi esialgsed tulemused koos peamiste järelduste ja välja selgitatud võimalustega ning arutatakse need läbi enne lõpparuande koostamist. See on soovitatav, kuna on väga tõenäoline, et ettevõtte juhtidel võib olla sügavam ülevaade teatavate leidude osas. Seejärel esitatakse ettevõttele lõpparuanne.

Aruanne on aluseks, mille põhjal saab hinnata selle organisatsiooni iga ringlusega seotud arenduse potentsiaali selle vastavas kontekstis.

“ Sageli on kasulik korraldada auditi esitlemiseks ja tulemuste tutvustamiseks ning võimalike tootearenduse arendamise edasiste sammude kokkuleppimiseks eraldi seminar.

Audiitor

Ringdisaini auditi viib läbi organisatsiooniväline konsultant või konsultandid (disainijuhid või eksperdid) tihedas koostöös auditeeritava organisatsiooni juhtkonna ja töötajatega.

“ Kas auditi teeb üks konsultant/ disainijuht või ekspertide rühm sõltub uuritava organisatsiooni suurusest ja keerukusest.

Audiitor

- peab olema vastava kvalifikatsiooniga ekspert, kes suudab analüüsida ja diagnoosida, kellel on varasemad kogemused valdkonnas ja laialdased teadmised disainipraktikatest ja tootearenduse probleemidest väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes.

- peab omama laialdast kogemust töötamisest mitmete ettevõtetega

innovatsiooni ja disaini valdkonnas, nende auditeerimisel või konsulteerimisel.

- Ta peab tundma auditeeritavat ärisektorit.

- Tal peavad olema teadmised jätkusuutlikkuse, keskkonna ja ringdisaini osas.

- Ta peab tundma auditeerimistehnikaid ja ringdisaini auditi metoodikat, olles läbinud vastava koolituse.

- Tal peavad olema psühholoogiline teadlikkus ja nn pehmed oskused, mis puudutavad suhtlemist ettevõtte esindajatega ja juhtidega.

“ Edukaks auditiks on kõige enam vaja koostööd ja head kommunikatsiooni audiitori ja kliendi vahel.

Konfidentsiaalsus

Auditeerimise ajal ja pärast seda tuleb tagada, et audiitor (kõik osalevad konsultandid ja eksperdid) hoiab saadud teabe konfidentsiaalsena, sest auditi käigus puutub ta kokku paljude organisatsiooni tegevuse tundlike valdkondadega. Enne auditeerimisega alustamist soovitatakse allkirjastada konfidentsiaalsusleping auditeeritava organisatsiooni ja audiitori(te) vahel.

Järelsõna

Ringdisaini auditi eesmärk on olla strateegiliseks tööriistaks organisatsiooni äritegevuse arendamisel.

Ringdisaini auditi meetod on välja töötatud koos suurepäraste inimeste ja ettevõtetega.

Eriiline tänu Eesti Kunstiakadeemia Jätkusuutliku Disaini Laborile, Anne Raudakoskile Ethica Oy-st ja kõigile

ettevõtetele, kes osalesid auditite piloteerimisel. Meie sügavaim tänu ka Design Forum Finland'ile ja Swedish Industrial Design Foundation'ile, kes aitasid meil korraldada auditite piloteerimist Soomes ja Rootsis.

Lisa 1. Taustteabe loetelu

Töötajate arv	
Käive/ettevõtte kasv (viimased 5 aastat)	
Puhaskasum	
Peamised (majandus)tegevused (NACE)	
Põhitooted/-teenused	
Põhikliendid/kliendirühmad	
Põhiturud	
Omatoodete/-teenuste osakaal (ettevõtte enda arendatud)	On / Ei ole %
Viimase viie aasta jooksul arendatud või parendatud uute toodete osakaal	On / Ei ole %
Milline on ebakindluse tase seoses disainitud toodete/teenustega?	<ul style="list-style-type: none"> • Madal (tuntud või tunnustatud meetodite/tehnoloogiate kasutamine) • Kõrge (väga uuenduslikud ja loovad projektid/tooted/teenused) • Keskmine (mõnede teadmata tulemusteni viivate uuenduste integreerimine) • Ei kehti
Toote disaini/arenduse eelarve (eurot aastas)	
Projektile määratud tavaline disainimeeskonna suurus	On / Ei ole Arv
Milliseid probleeme on organisatsioonil olnud varem seoses klientide, toodete, töötajatega jms?	

Lisa 2. Võimekuse hindamise näidis

Strateegia					Märkused
	Hinnatav tegur	JAH	osaliselt	Ei	
1	Kas organisatsioonis mõistetakse innovatsioonist ja (ring)disainist saadavat kasu?				
2	Kas innovatsioon/disain sisaldub organisatsiooni strateegias või strateegilises planeerimises?				
3	Kas jätkusuutlikkus/keskkonna-teemad on lõimitud organisatsiooni strateegiasse?				
4	Kas organisatsioonil on hästi korraldatud strateegilise planeerimise protsess, mis toetab (ring)disaini (muuhulgas selged eesmärgid ja kavandatud tegevused)?				
5	Kas kogu organisatsioonis tuntakse ja mõistetakse innovatsiooni/disainistrateegiat?				
6	Kas strateegilisi eesmärgid ja sihte jälgitakse regulaarselt?				

Organisatsioon					Märkused
	Hinnatav tegur	JAH	osaliselt	Ei	
1	Kas organisatsiooni struktuur toetab innovatsiooni ja tootearendust/disaini?				
2	Kas tippjuhtkond on pühendunud (tagavad asjakohase eestvedamise) ja valmis pakkuma vajalikke ressursse innovatsiooniks ja tootearenduseks?				
3	Kas rollid ja kohustused on selgelt määratletud?				
4	Kas organisatsioonil on piisavalt sisemist võimekust ja oskusi tootearenduseks (sh ringdisainiks)?				
5	Kas inimesed töötavad koos mitut rolli täitvates meeskondades (projekti-meeskondade moodustamise praktika)?				
6	Kas on olemas innovatsiooni ja tootearendust toetav tasustamis- ja tunnustamissüsteem?				

Protsess					Märkused
	Hinnatud tegur	JAH	osaliselt	Ei	
1	Kas organisatsioonis on kehtestatud standarditud tööprotsessid, neid rakendatakse ja toetatakse?				
2	Kas tootearenduse protsess on hästi disainitud ja juhitud?				
3	Kas projektijuhtimise võimekus on hästi arendatud?				
4	Kas organisatsioonil on olemas hästi toimiv sise- ja väliskommunikatsioonisüsteem (turundus)?				
5	Kas kõik (mitte ainult turundus) mõistavad kliendi vajadusi?				
6	Kas organisatsioonil on piisav taristu ja tehnoloogia?				

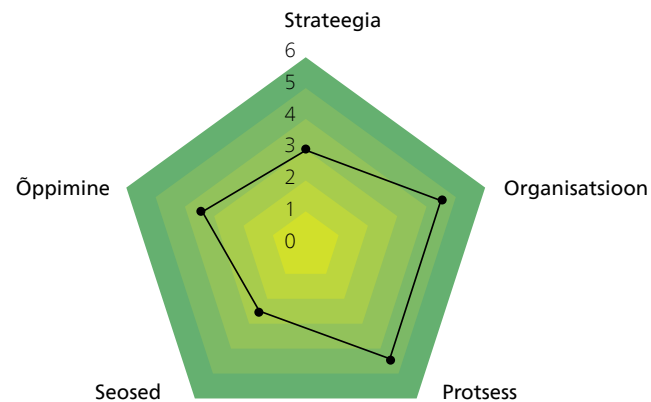
Seosed					Märkused
	Hinnatav tegur	JAH	osaliselt	Ei	
1	Kas organisatsioonil on vahendid teabe levitamiseks ja toetuse hankimiseks (võrkude, sotsiaalsete platvormide, muude suhtlusvahendite kasutamine)?				
2	Kas organisatsioonil on säilinud usaldusväärne uute teadmiste allikas (nt koostöö konsultantide/ekspertide, ülikoolide või uurimiskeskustega)?				
3	Kas organisatsioon hoiab oma tarnijatega mõlemale poolele kasulikke suhteid?				
4	Kas organisatsioon on välja töötanud võrgustikud, et kaasata teenindatavaid üksikisikuid või grupe??				
5	Kas organisatsioon osaleb sektori/kutseorganisatsioonide (ühingud, klastrid, liidud jms) töös?				
6	Kas organisatsioon võrdleb ennast oma konkurentidega?				

Õppimine					Märkused
	Hinnatud tegur	JAH	osaliselt	Ei	
1	Kas organisatsioonis on tegevustele kehtestatud tulemuslikkuse eesmärgid?				
2	Kas organisatsioonil on mõõtühikud, mis aitavad määrata selle innovatsiooni/disaini juhtimisega seotud tegevusi?				
3	Kas organisatsioonil on sisse seatud tagasiside ja õppimise (nt varasematest vigadest ja edust õppimine) süsteem?				
4	Kas organisatsioonil on protseduur, mis aitab välja selgitada ja analüüsida peamisi organisatsiooniväliseid riske ja võimalusi (nt õiguslikud, majanduslikud, sotsiaalkultuurilised, tehnoloogilised)?				
5	Kas on olemas tõhus turu/kliendi tagasiside mehhanism?				
6	Kas õpitut jagatakse kogu organisatsiooniga (oluliste inimestega)?				

JAH – 1 punkt; OSALISELT – 0,5 punkti; EI – 0 punkti

Näide. Organisatsiooni võimekuse hindamise tulemused

Strateegia	3
Organisatsioon	4,5
Protsess	4,5
Seosed	2,5
Õppimine	3,5

Kas on potentsiaali? Märkida: JAH/EI	Kui jah, hinnake oma tulemuslikkust märkides x	Maksi- maalne potentsiaal	Praegune ringlus- võimaluste kasutamine	Märkused
Toote materjalid ja koostis				
Ressursside kokkuhoiule suunatud disain				
Materjali kasutamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Ringlusesse võetud materjalide kasutamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Taaskasutatavate materjalide kasutamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Ökoloogiliselt tõhusate materjalide kasutamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Kohapealsete materjalide kasutamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Sisaldab ohtlikke aineid	jah/ei	Madal		Kõrge
Kasutatavate materjalide valik	jah/ei	Madal		Kõrge
Pakendamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote tootmine				
Tõhusale tootmisele suunatud disain				
Tekitatud tootmisjäätmed	jah/ei	Madal		Kõrge
Ettevõttest ja väljastpoolt seda leitud jäätmete väärtus	jah/ei	Madal		Kõrge
Energia tõhusus tootmise	jah/ei	Madal		Kõrge
Taastootva energia kasutamine	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote eluea pikendamine				
Pika elueaga toodetele suunatud disain				
Toote vastupidavus – toote eeldatav eluiga	jah/ei	Madal		Kõrge

Hooldamise kergus kasutajale	jah/ei	Madal		Kõrge
Parandamise kergus kasutajale	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote garantii	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote ajakohastamise ja kohandamise võimalus	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote korduvkasutusele suunatud disain				
Toote korduvkasutuse potentsiaal	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote korduvkasutus või korduvkasutus jaemüügis	jah/ei	Madal		Kõrge
Parandamise ja renoveerimise lihtsus korduvkasutuseks	jah/ei	Madal		Kõrge
Materjali ringlusesse võtmine				
Toote kasutusest kõrvaldamisel ringlusesse võtmisele suunatud disain				
Toote ja materjali kogumine pärast kasutamist	jah/ei	Madal		Kõrge
Materjalide eraldamise kergus	jah/ei	Madal		Kõrge
Süsteemi muutmisele suunatud disain				
Toote pakkumine teenusena				
Toote vastupidavus – toote eeldatav eluiga	jah/ei	Madal		Kõrge
Hooldamise kergus kasutajale	jah/ei	Madal		Kõrge
Parandamise kergus kasutajale	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote garantii	jah/ei	Madal		Kõrge
Toote ajakohastamise ja kohandamise võimalus	jah/ei	Madal		Kõrge

Ringdisaini hindamise tulemused

Praegune ringlusvõimaluste kasutamine		Maksimaalne potentsiaal	
Ressursside kokkuhoiule suunatud disain		Ressursside kokkuhoiule suunatud disain	
Tõhusale tootmisele suunatud disain		Tõhusale tootmisele suunatud disain	
Pika elueaga toodetele suunatud disain		Pika elueaga toodetele suunatud disain	
Toote korduvkasutusele suunatud disain		Toote korduvkasutusele suunatud disain	
Toote kasutuselt kõrvaldamisel ringlusesse võtmisele suunatud disain		Toote kasutuselt kõrvaldamisel ringlusesse võtmisele suunatud disain	
Toote pakkumine teenusena		Toote pakkumine teenusena	

Kas olete huvitatud Ringdisaini auditist?

Rohkem teavet leiате lehelt www.disainikeskus.ee/ringdisain.

Võite meile saata ka e-kirja aadressil info@disainikeskus.ee.

EcoDesign Circle`i kohta leiате rohkem teavet lehelt www.ecodesigncircle.eu.

Eesti Disainikeskus toob kokku ja ühendab disaini valdkonnas tegutsejaid. Meie eesmärgiks on teha disaini ühiskonnas nähtavamaks, parandada disainialast teadlikkust ja edendada disaini kasutamist strateegilise vahendina suurte sotsiaalsete probleemide lahendamisel, majanduskasvu toetamisel, innovatsiooni suurendamisel ja igapäevaelu kvaliteedi parandamisel.

EESTI DISAINI KESKUS
ESTONIAN DESIGN CENTRE

Käsiraamatu koostasid Harri Moora ja Markus Vihma, Eesti Disainikeskus koostöös Eesti Kunstiakadeemia Jätkusuutliku Disaini Laboriga.

Kujundus: LooLoo

Fotod: Maris Orav, Eesti Disainikeskus

